

Skolinspektionen

Beslut

2014-04-22

1 (6)

Dnr 43-2014:2717

Alingsås kommun

Rektorn vid Nolhagaskolan

Tillsynsbeslut för grundskola

efter kvalitetsgranskning
av utbildningen för nyanlända elever
vid Nolhagaskolan i Alingsås kommun

Tillsyn i Nolhagaskolan

Fakta om skolan

Nolhagaskolan är en kommunal skola i Alingsås kommun. Skolan har vid Skolinspektionens besök drygt 300 elever och omfattar årskurserna 6-9. På skolan finns fyra klasser i varje årskurs. Skolan har ingen särskild introduktionsverksamhet för nyanlända elever.

Läsåret 2012/13 nådde eleverna ett genomsnittligt meritvärde på 220,2 och 82,5 procent av eleverna nådde målen i alla ämnen. Av de elever i Nolhaga som är berättigade till modersmålsundervisning deltar 45 procent i sådan undervisning.

Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av utbildningen för nyanlända elever under hösten 2013 och våren 2014. Granskningen av Nolhagaskolan i Alingsås kommun ingår i detta projekt. På skolan granskades undervisningen för nyanlända elever i årskurserna 7-9.

Nolhagaskolan besöktes den 5-8 november 2013. Ansvariga inspektörer har utredarna Pierre Wiktorin och Anna Blom varit. I samband med kvalitetsgranskningen har även sådana brister i verksamheten uppmärksammats att det har föranlett ett separat tillsynsbeslut i särskild ordning, vilket redovisas i detta beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Alingsås kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 22 juli 2014** redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Alingsås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Resursfördelning och stödåtgärder ska anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.
- Skolan ska ge studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det.
- Rektorn ska fatta beslut om särskild undervisningsgrupp enligt författningarnas krav.

Motivering

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Om det finns särskilda skäl kan rektor besluta att det särskilda stödet ska ges enskilt eller i annan undervisningsgrupp än den som eleven normalt tillhör (särskild undervisningsgrupp). Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehundledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Av skollagen framgår vidare att ett åtgärdsprogram ska upprättas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodose och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Enligt läroplanen har rektor ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver samt för att resursfördelning och stödåtgärder anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärarna gör.

På Nolhagaskolan går ett antal till Sverige nyanlända elever. Av terminsbetygen från vårterminen 2013 framkommer att flera av dessa elever inte når kunskapskraven i ett flertal ämnen vardera. I flera åtgärdsprogram konstateras att elevers behov av särskilt stöd kretsar kring deras begränsade kunskaper i svenska språket. De åtgärder som, efter vad som framkommer i åtgärdsprogrammen, ges eleverna för att tillgodose deras behov av särskilt stöd är dock inte alltid knutna till detta behov.

Lärare och elever uppger att studiehundledning på modersmålet skulle ge de nyanlända elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen och att visa sina ämneskunskaper. Trots att eleverna är i behov av studiehundledning på modersmålet erhåller ingen elev på skolan denna typ av stöd. Skälet till detta är enligt intervjuer med rektor och lärare att förvaltningen endast tillhandahåller sådan studiehundledning på en av kommunens andra grundskolor. Av intervju med representant för förvaltningen framgår att Alingsås kommun ger alla elever studiehundledning i samband med undervisningen i, det frivil-

liga, ämnet modersmål som bedrivs vid en annan skola i kommunen. Vid intervjuer med nyanlända elever på Nollhagaskolan framkommer dock att dessa, av olika skäl, inte läser ämnet modersmål. Eleverna har dock rätt att få särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet, oavsett om de läser det frivilliga ämnet modersmål eller inte. Detta stöd ska ges i de ämnen där behov finns.

Av intervjuer med rektor och lärare framgår att rektor efterfrågat studiehandledare från den rektor i kommunen som är ansvarig för studiehandledning och modersmål, men inte fått någon studiehandledare på modersmålet till Nollhagaskolans elever. Rektor på Nollhagaskolan har inte själv anställt någon studiehandledare på modersmålet.

Lärarna och specialpedagog uppger att efter genomförda utredningar skrivs inte alltid, vid upprättande av åtgärdsprogram, den åtgärd in som de bedömer skulle vara till mest hjälp för eleven, eftersom de vet att åtgärderna inte kommer att kunna genomföras till följd av resursbrist. Av ett av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår också att skolan inte vidtar stödåtgärder för en elev med konstaterade stödbehov i några ämnen med hänvisning till att det inte finns resurser att sätta in. Lärare och specialpedagog uppger vidare att det förekommer att rektor inte fördelar skolans resurser så att nyanlända elevers stödbehov kan tillgodoses. Det tydligaste exemplet på detta är de elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får detta.

I de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av inför besöket beskrivs en del åtgärder som är kopplade till de nyanlända elevernas behov av att utveckla sina kunskaper i svenska. Det förekommer dock att ansvaret för att genomföra de stödåtgärder som beskrivs läggs på andra än skolans personal, inte sällan på eleven själv. Av intervjuer med lärare samt av lektionsobservationer framgår också att inte alla undervisande lärare vidtar de stödåtgärder som utredningarna visat att eleverna är i behov av. Det framgår inte av åtgärdsprogram eller intervjuer med rektor, lärare eller specialpedagog hur åtgärderna utvärderats och hur rektor säkerställer att de åtgärder som skolan vidtar ger önskad effekt.

Av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framgår att svenska som andraspråk som språkval skrivs fram som stödåtgärd. Vårdnadshavare uppger att lektionstiden inte ägnas åt undervisning i ämnet svenska som andraspråk utan åt stöd i andra ämnen. Lektionsobservationerna visar att vissa av de lektioner i svenska som andraspråk som sker inom ramen för språkvalet till stor del används för att ge de nyanlända eleverna stöd i andra ämnen. Stödet sker i form av att läraren handleder de nyanlända eleverna på svenska med uppgifter eller övningar som dessa elever inte har förstått eller hunnit med under övrig

ämnesundervisning. Detta innebär att eleverna inte får den avsedda undervisning i ämnet svenska som andraspråk som språkvalstiden ska omfatta. Av intervjuer med lärare framgår att skolan satt i system att ge större delarna av det stöd nyanlända elever får på den tid som schemalagts för språkvalet.

Av intervju med specialpedagog framkommer att Alingsås kommun har en uttalad riktlinje om att det endast ska finnas särskild undervisningsgrupp för nyanlända elever, en så kallad förberedelseklass, på en annan av kommunens grundskolor. Av intervju med förvaltningen framkommer att rektor för Nollhagaskolan bett förvaltningen om att få anordna en särskild undervisningsgrupp för nyanlända elever och att förvaltningen utreder frågan. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök har skolan ingen sådan särskild undervisningsgrupp.

Det ankommer på rektor att fatta beslut om särskild undervisningsgrupp och inte på huvudmannen. Att rektor inte fattar beslut om särskild undervisningsgrupp i de fall när den enskilde elevens behov av särskilt stöd kräver denna insats leder till att eleverna inte får det särskilda stöd de har rätt till.

Det är skolan, och ytterst rektorn, som ansvarar för att eleven får det särskilda stöd som utredningen visar att eleven är i behov av. Att erbjuda elever insatser som man från början vet är otillräckliga är inte acceptabelt. Att dessutom koncentrera den tid då eleverna förväntas kunna ges särskilt stöd i alla ämnen till språkvalslektioner alternativt till efter skoltid är inte godtagbart. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör, om inte annat följer av lag eller annan författning. Rektor måste därför ta ansvar för och fatta de beslut som krävs för att eleverna ges de stödinsatser som utredningen visar att de behöver. I detta ingår att rektor måste säkerställa att resursfördelning och stödåtgärder anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärarna gör. Även om kommunen har en central enhet varifrån rektorn kan ansöka om resurser i form av studiehundledning på modersmålen, är rektor ansvarig för att säkerställa att de elever som är i behov av såväl studiehundledning på modersmålet som andra former av särskilt stöd får detta stöd i den omfattning som behövs för att de ska nå kunskapskraven.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Alingsås kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8 – 11 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Lgr 11, 2.8 Rektors ansvar

I ärendets slutliga handläggning har utredare Viveka Berglund deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Maria Kärrman
Enhetschef

Andrés Brink Pinto
Föredragande/ Utredare